

อัปเดตเกี่ยวกับจำนวนเด็กที่ถูกดำเนินคดีจากการแสดงออกทางการเมือง
ในช่วงปี 2563-2564 ประจำเดือน มิถุนายน 2564

- ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2564 มีเด็กถูกดำเนินคดีอย่างน้อย 44 คน ใน 43 คดี เนื่องจากประชาชนทุกคนสามารถแจ้งความรวมไปถึงคดีอาญาที่มีโทษร้ายแรงต่อใครก็ได้ซึ่งในเดือนมิถุนายนไม่มีเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีถูกแจ้งข้อกล่าวหาดำเนินคดีและสั่งฟ้องเพิ่มเติมเนื่องจากจำนวนการชุมนุมที่ลดลงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาด โควิด-19 แต่อย่างไรก็ตามในเดือนมิถุนายนกระบวนการพิจารณาคดีและข้อกล่าวหายังคงดำเนินตามปกติรวม 8 นัดและมีการเลื่อนนัดเนื่องจากการแพร่ระบาด โควิด-19 จำนวน 3 นัด ซึ่งรายละเอียดคดีมีดังนี้
 - เด็กจำนวน 8 คนถูกตั้งข้อหาหมิ่นพระบรมราชานุภาพ (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112) ในจำนวน 7 คดี โดยมี 5 รายที่ถูกแจ้งความจากประชาชนทั่วไป และอีก 3 รายถูกเจ้าหน้าที่แจ้งความในข้อหาเผาพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ และในจำนวนนี้มี 2 รายถูกแจ้งข้อหาจากการแสดงความคิดเห็นบนช่องทางออนไลน์ 1 รายถูกแจ้งพร้อมกับความผิดฐานฝ่าฝืน พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็กอายุน้อยที่สุด 2 รายคืออายุ 14 ปี
 - เด็กจำนวน 1 คนถูกตั้งข้อหา ยุยงปลุกปั่น (ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 116)
 - เด็กจำนวน 31 คนถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินและ 5 คนถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก. ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง
 - เด็กจำนวน 3 คนถูกตั้งข้อหาฐาน อั้งยี่, ซ่องโจร (ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 209 และ มาตรา 210)
 - เด็กจำนวน 14 คนถูกตั้งข้อหา ชุมนุมผิดกฎหมาย (ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 215) ซึ่งมีจำนวน 2 คนถูกตั้ง 2 ข้อหารวมกับข้อหาไม่เลิกตามคำสั่งเจ้าพนักงาน (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 216) และมีจำนวน 10 ที่ถูกตั้ง 3 ข้อหารวมกับข้อหากระทำการโดยมีหรือใช้อาวุธ(ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 140) เป็นต้น
- เด็กที่มีคดีมากที่สุด มีจำนวนคดีรวมทั้งหมด 10 คดีรวมทั้งคดี หมิ่นพระบรมราชานุภาพ (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112)
- มีเด็กจำนวน 29 คนถูกควบคุมตัวโดยไม่มีหมายจับที่ได้รับอนุญาตจากศาลฯ (จับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย)
- ด้านคดีที่ถูกสั่งฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง อัยการมีคำสั่งฟ้องเยาวชนไปแล้ว 4 ราย ใน 3 คดี โดย 3 ราย ถูกฟ้องคดีในข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ที่มีความร้ายแรง ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการชุมนุม #15ตุลาไปราชประสงค์ อีก 1 ราย ถูกฟ้องใน 2 คดี ได้แก่ คดีจากการชุมนุม #มือบ1พฤศจิกายน ในข้อหาหลัก ฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และคดีจากการชุมนุม #มือบ6ธันวาคม ในข้อหาตามมาตรา 112

- มีคดีที่สิ้นสุดแล้วจำนวน 8 คดี ทั้งหมดเป็นคดีที่ข้อหาผิดมาตราโทษไม่สูง คดีสิ้นสุดลงโดยการรับสารภาพและเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบปรับ โดยเป็นคดีที่ถูกแจ้งข้อหาตาม พ.ร.บ.รักษาความสะอาด จำนวน 6 คดี คดีที่ถูกแจ้งข้อหาตาม พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะฯ จำนวน 1 คดี และคดีที่ถูกแจ้งข้อหา “ก่อความเดือดร้อนรำคาญ” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 397 จำนวน 1 คดี โดยวงเงินค่าปรับอยู่ที่รายละ 100 – 2,000 บาท
- ทั้งนี้ นักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนกุยบุรี จ.ชัยภูมิ ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาในคดีฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ จากการเข้าร่วมการชุมนุมหน้า สภ.กุยบุรี กับกลุ่ม “ราษฎร” เมื่อวันที่ 1 ก.พ. 2564 พนักงานอัยการได้นัดมาฟังคำสั่งว่าจะฟ้องคดีหรือไม่ในวันที่ วันที่ 29 กรกฎาคม 2564 นี้ ซึ่งเขาได้ยื่นหนังสือขอความเป็นธรรมต่ออัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ ขอให้ส่งสอบสวนพยานเพิ่มเติม และสั่งไม่ฟ้องคดี เนื่องจากตนไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา และการสั่งฟ้องในคดีดังกล่าวนี้ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ทั้งจะมีผลกระทบต่อประโยชน์อันสำคัญของประเทศ เพราะจะถือเป็นการละเมิดต่อพันธกรณีกฎหมายระหว่างประเทศ และจะเป็นการสร้างความหวาดกลัว ทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกเช่นนี้อีก

กระบวนการจับกุม

การจับกุมทุกครั้ง พบว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้มีการตรวจสอบว่าผู้จับกุมเป็นเยาวชนหรือไม่ ทำให้เยาวชนถูกควบคุมตัวรวมกับผู้ถูกจับกุมที่เป็นผู้ใหญ่ และมักถูกใส่เครื่องพันธนาการเช่นเดียวกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการจับกุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อไปตรวจสอบการจับกุมที่ศาลเยาวชนฯ ศาลกลับมีคำสั่งว่าเป็นการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมายทั้งหมด ทำให้มีข้อกังขาว่าศาลเยาวชนฯ ได้ทำหน้าที่เป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนหรือไม่ ทำให้มีเยาวชนถูกจับกุมตัวระหว่างร่วมชุมนุมหรือทำกิจกรรมทางการเมืองแล้ว 29 ครั้ง หลายคนถูกจับกุมหลายครั้ง รวมแล้วมีเยาวชนถูกจับกุม 18 ราย ใน 14 คดี จากการติดตามพบว่าเยาวชน 17 ราย ถูกนำตัวไปที่กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 (บก.ตชด. ภาค 1) จังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่ใช่สถานที่ควบคุมตัวตามกฎหมายปกติ

การละเมิดสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม

- หลังรับทราบข้อกล่าวหา กฎหมายกำหนดให้เยาวชนและครอบครัวต้องนัดพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อสืบเสาะประวัติที่สถานพินิจฯ ประมาณ 2-3 ครั้ง สร้างภาระให้กับทั้งเยาวชนและครอบครัว ในขณะที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องเผชิญกระบวนการดังกล่าว

- หลังจากได้รับการประกันตัว ในชั้นก่อนฟ้อง เยาวชนต้องรายงานตัวต่อศาลตามนัดเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 2-3 นัด มีนัดสืบเสาะประวัติเยาวชนและครอบครัวที่สถานพินิจ ประมาณ 2-3 ครั้ง และนัดพบศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำของศาลเยาวชนและครอบครัว อีกอย่างน้อย 2-3 ครั้ง ขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรมที่ศาลเยาวชนฯ ออกแบบ ซึ่งคดีที่เกิดจากการร่วมชุมนุมหรือทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์นั้น แท้จริงเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ หลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่รัฐต้องคุ้มครองและส่งเสริมโดยไม่จำเป็นต้องหาเหตุการกระทำความผิดและวิเคราะห์สภาพปัญหาของเยาวชนและครอบครัวเพื่อแก้ไข
- การเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา กฎหมายกำหนดว่าต้องไม่เคยถูกดำเนินคดีอาญาในคดีอื่น และเยาวชนต้อง “สำนึกผิด” แต่ลักษณะการดำเนินคดีการเมืองต่อเยาวชน เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะเลือกดำเนินคดีเฉพาะบุคคลจำนวนหนึ่งที่ตกเป็น “เป้าหมาย” จับตาของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้เยาวชนอย่างน้อย 12 ราย ถูกดำเนินคดีมากกว่าหนึ่งคดี
- เยาวชนหลายรายให้ข้อมูลว่าหลังจากถูกดำเนินคดีความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวแย่ลง เยาวชนอย่างน้อย 2 ราย ต้องย้ายที่อยู่แยกจากครอบครัวหลัก บางรายประสบปัญหาทางการเรียนหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หลายรายรายงานว่าถูกลดการสนับสนุนทางเศรษฐกิจและถูกตัดเงินจากครอบครัวให้ยุติการแสดงออก อย่างน้อย 1 ราย มีอาการ PTSD จากการถูกจับกุมตัวระหว่างการชุมนุมอีกด้วย

การละเมิดสิทธิเด็กในการแสดงออกทางการเมือง

- 18 มิถุนายน 2564 กลุ่มนักเรียนเลวนัดหมาย เวลา 16.30 น. ทำกิจกรรมภายใต้ชื่อ #กูจะเป็นเพศอะไรก็เรื่องของกู ที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเรียกร้องถึงความหลากหลายและความเท่าเทียมโดยเฉพาะมิติด้านเพศของระบบการศึกษา เมื่อถึงเวลานัดหมายตำรวจและเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการแจ้งกับตัวแทนนักเรียนแล้วว่า ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมด้านในกระทรวงศึกษาธิการ หากยืนยันกระทำต่ออาจมีความผิดฐานบุกรุกสถานที่ราชการ ซึ่งเจรจากันอนุญาตให้จัดในเวลาต่อมา ในบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมมีตำรวจนอกเครื่องแบบอย่างน้อย 3 นายและเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการอย่างน้อย 1 นาย ใช้กล้องดิจิตอลถ่ายภาพนิ่งและวิดีโอใบหน้าของเยาวชนที่จัดกิจกรรม